

Pohjanmaan Ely-keskuksen esitys pakolaisten vastaanottoon varautumisesta ja kuntapaikoista päättämisestä

KHALL 04.12.2023 § 247
399/04.03.01/2023

Valmistelija

Hallintosihteeri Annika Rauma puh. 050 4436 880

Pohjanmaan Ely-keskus on lähettänyt alueensa kunnille 2.11.2023 päivätyn kirjeen pakolaisten vastaanottoon varautumiseen ja kuntapaikoista päättämisestä.

Kuntapaikkoja tarvitaan vuonna 2024 pakolaiskiintiössä saapuville, oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille sekä kotikunnan saaneille tilapäistä suojelua saaville. Kotoutumislakia on muutettu 1.3.2023 alkaen siten, että myös tilapäistä suojelua saavat, jotka saavat kotikunnan ja siirtyvät vastaanottojärjestelmästä kunnanpalvelujen piiriin, sisältyvät kuntaanosoittamisen ja kuntakorvausten piiriin.

Maahanmuuttovirasto on arvioinut, että vuonna 2024 tilapäisen suojelun perusteella oleskelulupaa hakevia oletetaan saapuvatn Suomeen noin 10.000 – 15.000 henkilöä. Elokuun 2023 loppuun mennessä tilapäisen suojelun piiriin kuuluville Pohjanmaan Ely-keskuksen alueella oli myönnetty 744 kuntapaikkaa. Vastaanottojärjestelmän piirissä oli syyskuun 2023 lopussa Pohjanmaan Ely-keskuksen alueella 2.200 henkilöä.

Kotoutumislakia on täsmennetty 1.3.2023 alkaen kuntaanosoittamisen kohderyhmän osalta siten, että kuntapaikalle osoitetaan aina kiintiöpakolaiset ja haavoittuvassa asemassa oivat, esim. alaikäiset ilman huoltajaa Suomeen saapuvat ja erityisiä sosiaali- ja terveystalvetauja tarvitsevat henkilöt. Kuntapaikoille on edelleen mahdollista osoittaa myös muita henkilöitä. Kuntapaikkatarpeen arvioi vastaanottokeskus. Oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat ja kotikunnan saaneet tilapäistä suojelua saavat voivat muuttaa kuntaan myös vastaanottokeskuksen tukema tai itsenäisesti.

Tilapäisen suojelun soveltaminen perustuu Euroopan neuvoston päätkseen, jolla tilapäistä suojelua on jatkettu 4.3.2025 saakka. Tilapäistä suojelua saavat henkilöt voivat hakea kotikuntamerkintää vuoden oleskelun jälkeen ja siirtyvät silloin vastaanottojärjestelmästä kuntien palvelujen piiriin. Kotikunnan saaneiden tilapäistä suojelua saavien lisäksi kuntien tulee varautua oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden ja pakolaiskiintiössä valittavien henkilöiden vastaanottoon. Hallitus on talousarvioesityksessään esittänyt vuoden 2024 pakolaiskiintiön kooksi 500 henkilöä.

Oleskeluluvan saaneilla turvapaikanhakijoilla ja tilapäistä suojelua saaneilla on oikeus valita asuinpaikkansa ja suurin osa heistä järjestääkin muuttonsa vastaanottokeskuksesta kuntaan, ennakoidaan, että myös kotikunnan saaneet tilapäistä suojelua saavat muuttavat kuntaan pääosin itsenäisesti. Niille oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille tai kuntaan siirtyville tilapäistä suojelua saaneille, jotka tarvitsevat kuntaan muuttoon vahvempaa tukea ja kunnan järjestämän asunnon, haetaan kotipaikkaa. Kuntien on kuultava hyvinvointialuetta kuntapaikkojen myöntämisen yhteydessä, kun kyseessä on haavoittuvassa asemassa oleva henkilö.

Kunta vastaa asunnon ja palvelujen järjestämisestä kuntapaikalle vastaanottamalleen henkilölle. Kuntien tulee varautua järjestämään

peruspalvelut ja kotoutumista edistävät palvelut myös itsenäisesti kuntaan muuttamille.

Kunta vastaa peruspalvelujen lisäksi

- Suomessa asumiseen ja toimimiseen perehdyttämisestä
- Viranomaispalveluihin ohjaamisesta ja neuvonnasta
- Asikkaan ohjaamisesta TE-palveluiden ja tarvittaessa hyvinvointialueen palveluihin
- Alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatimisesta muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea saaville, joita ei ohjata työllisyyspalveluihin.

Kunnan tulee huomioida mahdolliset aikuisten perusopetuksen (ml. luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen) tarpeessa olevat henkilöt ja lisäksi on varauduttava tarjoamaan 16- – 17-vuotiaille oppivelvollisille heille sopivaa koulutusta suomen tai ruotsin kielen oppimiseksi ja jatko-opintoihin pääsemiseksi.

Kunnissa on varauduttava myös kiireellistä uudelleen sijoittamista tarvitsevien kiintiöpakolaisten (nk. hätätapaukset) vastaanottoon. UNHRC:n määrittelemiä kiiteellistä uudelleensijoitusta tarvitsevia on noin 10 % Suomen pakolaiskiintiöstä. Kiireellisyys liittyy usein esim. terveyteen tai suojelun tarpeeseen

Pakolaisten kuntaa sijoittaminen perustuu kunnan ja ELY-keskuksen väliseen sopimukseen. Kunnan on kuultava hyvinvointialuetta myös myöntäessään kuntapaikan ilman huoltajaa tulevalle alaikäiselle.

Pakolaisista maksetaan kunnalle valtionosuuksia muiden kuntalaisten tapaan. Lisäksi valtio korvaa pakolaisten vastaanottoa koskevan sopimuksen tehneille kunnille pakolaisista aiheutuvia kustannuksia kotoutumislain mukaisesti.

Vuotta 2024 ajatellen on huomioitava, että tilapäistä suojelua saavia asuu ja todennäköisesti siirtyy vastaanottojärjestelmästä kotikunnan saamisen myötä kuntiin, joilla ei toistaiseksi ole ollut pakolaisten vastaanottosopimusta tai kunnan kotouttamisohjelmaa.

Kuntia pyydetään ilmoittamaan Pohjanmaan Ely-keskukselle vuoden 2024 kuntapaikat 8.12.2023 mennessä:

- kiintiöpakolaisille
- hätätapauksille
- tilapäistä suojelua saaneille ja
- alaikäisille ilman huoltajaa sappuneille
- oleskeluluvan saaneille turvapaikanhainjoille.

Erikseen pyydetään myös ilmoittamaan valmiudesta myöntää kuntapaikka kaikille kunnan alueella toimivaan perheryhmäkotiin sijoitetuille alaikäisille ilman huoltajaa suomeen tulleille lapsille ja nuorille.

Sellaisia kuntia, joilla ei ole vastaanottosopimusta Pohjanmaan Ely-keskuksen kanssa, mutta jotka haluavat vastaanottosopimuksen tehdä korvauksia saadakseen, pyydetään ottamaan yhteyttä Pohjanmaan Ely-keskukseen pikimmiten ja aloittamaan kotouttamisohjelman työstämisen.

Ely-keskuksen kirja kokonaisuudessaan on nähtävänä sähköisessä kokoushallinnassa.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Minna Nikander

Esitys

Kunnanhallitus päättää ilmoittaa Ely-keskukselle, että Kaustisen kunnalla ei ole resursseja pakolaisten vastaanottamiseksi.

Päätös

Hyväksyttiin.
